

Műsor dzsungel

Programvezető értekezleten voltam a minap. A csúnya név megbeszélést néhány éve rendszeresen megtartják, ilyenkor, az évi közművelődési szezon kezdetén. A meghívottak, a szegedi művelődési házak, a módszertani intézet, valamint az üzemi klubok vezetői nagyon is jól tudják, hogy nem újabb értekezlet, hanem a városi műsorkinálát összehangolása céljából találkoznak. A városi tanács vb művelődésügyi osztályának munkatársai küldik a meghívókat. Az osztály közművelődési csoportja azóta fáradozik, hogy a sok baba között ne vesszen el a gyerekek, a sok gazda kezére bízott művelődési intézmények ne egymás mellett (ne adj' isten: egymás ellen), hanem együtt dolgozzanak. Minimálisan azért, hogy áttekinthető, a kultúrpolitika céljai szerint nagyjából egységesen irányítható, a közösségigényeket tisztelve megfelelő és jól szervezhető legyen a városban a művelődési programok sorozata.

1.

Ki tagadná, értelmes cél ez. Evvel elzöldült minden csak egyetlen — szintén csúnya — szó jutott eszünkbe, ha a szegedi műsorkináláról volt szó: *átfedések*. És dühöngtek például a zenekedvelők, mert együgyűen az estén két zenekari koncert, egy kórushangverseny, egy dzsesszkoncert és a világhírű zongorista fellépése jegyzetelt a naptárunkba. Mondjuk két programra mindenképpen szerettek volna elmenni.

Tévedés ne essék: nem a kulturális műsorkinálát gazdagságával, sokrétűségével volt bajunk. A rendszertelenséggel, a szerveztlenséggel, azzal, hogy a közönség érdekei figyelmen kívül maradtak. Szeged nem annyira nagy város, hogy zenekedvelő lakói egyszerre öt „zenélő udvart” megölthetnének, s legnagyobb művelődési intézményei sem annyira gazdagok, hogy üres házakban fizessék a fellépti díjat a művészeknek.

Mi sem egyszerűbb, mint így évad elején összeülni egy óráskára, és megbeszélni: szerdán ilyen és ilyen műsorom van, te, barátom, ne „szervezz rá”, mert mindketten rosszul járunk. Véli, ügyebár a kedves olvasó. De nem. Rendkívül időigényes, fázasztó szervezéssel elérték már a tanácsnál, hogy a határidő körül kézhöz kapják a művelődési intézmények éves munkatervét. Ösz-

szervezik őket, akad megbeszélő, egyeztetni, korrigálni. Összehívják az értekezést, de az érdekeltek távol maradnak. (Az idén például a sok-sok üzemi klub közül csak háromnak a képviselője fázasztotta magát.) Körülbelül tehát az a helyzet, hogy a művelődési intézmények gazdái közül kettő, a tanács és a szak-szervezet képes egyelőre az együttműködés minimálisra: műsorkinálátuk úgy tervezik, hogy az időpont-egybeeséseket lehetőleg kiküszöböljék. Csak hogy mostanra ügyszólván értelmét veszítette a dolog, ugyanis a szak-szervezeti művelődési központ jöszorivel kizárólag munkahelyekre, a gyárakban, üzemekben dolgozóknak szervez programokat. Az üzemi klubok is — mondhatnánk, ha nem tudnánk, hogy úgynevezett nagyrendezvényeikre nagy közönséget hívnak, saját cégük dolgozóin kívül a város többi lakóját is elvárják. Egyeztetni tehát velük, a nagyobb vállalatok klubjaival kellene, amelyek egyre több, közérdeklődésre számotartó műsört kínálnak. Csak hogy: vállalati igények szerint és vállalati pénzekből dolgoznak, terveznek, és klubvezetője válogatja: ki valóban az érvényes kultúrpolitikai célok figyelembevételével, ki nem. Legföljebb szépen kérni lehet tőlük: ne így, hanem amúgy.

Ilyenformán az utóbbi egy-két évben valóságos műsordzsungel kerekedett a városban. Örülhetnének neki, hogy a „jól eleresztett”, pénzhiánnyal nem küszködő vállalati klubok szaporították a művelődés, a szórakozás alkalmait. Eppen mostanában, amikor az eddig is szülő-kölködő tanács intézmények pénze újfent megcsappant. De üröm vegyül az örömbé-

2.

Vegyünk példákat a magyarázathoz: meghívják a neves művészt egy vállalati klubba, akinek azonban — meghatározott gázsíért — csak akkor érdemes vállalni a fellépést, ha ugyanazon a napon egy másik intézmény is fogadja, s fizeti. Lezajlik az értékes irodalmi est, közönségükere van, tudomást szerez a dolgról egy harmadik klub, nosza, meghívják oda is. Hiszen van rá pénzük, miért rövidülne meg az ő közönségük? A művész tehát már négy kis klubban előadta ugyanazt a versműsort, ugyanabban a városban. Ha nem kap még (azaz

nékülözhetetlen eszköze a jobb hatékonyság elérésének. A vállalati bérfejlesztés, a belső érdekeltérségi rendszer témáját tárgyalja Illés Mária a Vállalati munkaügyi politika című könyvében, amelyben követésre alkalmas példákat, a munkahelyeken megvalósítható megoldási módokat ismertet. Elsősorban a termelőszövetkezet-kereskedelmi vállalatok, a tervezők, a beruházók és az anyagbeszerzők figyelmébe ajánlja a „kiadó egy munkaközösség által összeállított. Anyagellátási kézikönyvét. A kötet utmutatást ad anyagellátás megszervezésére, a vállalati anyagellátási tervek készítéséhez, a készletgazdálkodáshoz, és a belső ellenőrzés hatékonyabbá tételéhez.

négy) meghívást, nem is lehet különösebb kifogásunk. Csak akkor, ha ugyanez megismétlődik másik „művésszel”, akinek gyengébbek az előadói kvalitásai, rossz a műsora, s ráadásul jóhiszeműsége, tájékozatlanságából, műsorhajtásából, végső soron: felelőtlenül — kifizetik neki a hivatalosan megállapított gázsí dupláját is.

És akkor nem beszélünk még a különféle műfajokban szereplést vállaló „szabadúszókról”, az amatőrökről, a tiszteletdíjasokról, akiknek teljesítménye rendkívül változó színvonalú, csak a díjak emelkednek folyton.

3.

Egy szó, mint száz: a kulturális műsorokat kínáló intézmények szakmai ellenőrzése általában hiányzik. S miközben sajnálkozunk, hogy kevés a pénz a kultúrára, a központi (tanács) művelődési intézmények benuitan viselik a szigorú (és egy-két ponton értelmetlen) pénzügyi előírások következményeit (elvesztik közönségüket) — kapkodjuk a fejünket a műsordzsungelben.

Vagyis: lehet, hogy mégis van pénz a kultúrára? Legalább egy „szegednyi városban” érdemes lenne utánajárni végre: miként használják?

Sulyok Erzsébet

Tartalékok feltárása az ipari szövetkezetekben

A VI. ötéves terv társadalmi vitája

Tegnap, csütörtökön az Ipari Szövetkezetek Országos Tanácsának elnöksége megvitatta a VI. ötéves tervjavaslatot, különös tekintettel a szövetkezeti iparra vonatkozó elképzelésekre.

Az ülésen Rév Lajos elnök, a tanácskozáson részt vett Horváth László, az Országos Terhivatal elnökhelyettese is.

Az OKISZ elnöksége kifejezte egyetértését a tervjavaslat céljaival. A vitában hangsúlyozták: a termelési struktúra átalakításának folytatásával, szervezettebb munkával és irányítással, a szövetkezetek közötti együttműködés javításával számos tartalékot tartalmazhatnak.

A tanácskozáson számos javaslat, kezdeményezés hangzott el a kiegyensúlyozottabb alapanyag- és alkatrészellátás, az ütemesebb szállítás, a rendszeres piaci információ biztosítása érdekében. A legtöbben a különböző társulások alakulását, társasági szerződések kötését szorgalmazták egymás között és a külkereskedelmi vállalatokkal. Hasznosnak tartanak, ha a legkorszerűbb technológiát biztosító, nagyértékű termelőberendezéseket, több szövetkezet közösen szerezné be, illetve alkalmazná, ezzel is biztosítva a több műszakos kihasználást, a gyors megtérülést.

Több hozzászóló rendjén valóban tartaná, ha a beruházási munkával elmaradt

kivitelezőkkel nemcsak a kötbért fizetnének meg, hanem a beruházás elhúzódsa miatt kieső hasznot is.

Sokan szóvá tették az ipari szövetkezeteknél is szaporodó bürokráciát. Többen kifejezték azt a véleményüket, hogy az ipari és a szolgáltatási szövetkezetekben megteremtődnek a feltételei a kis- illetve középzemmé válásnak. Az elnökség a vita során megfogalmazott javaslatokat eljuttatják a kormányzati szervekhez.

Kiállítási napló

Hetes fogat

A szegedi Bartók Művelődési Központ Grafikai Stúdiójának tagjai kinétek már a rövidnadrágos korból. A szó eredeti és jelképes értelmében is. A képzőművészeti világhét egyetlen szegedi kiállítása hetük kollektív bemutatója anyaintézményük B Galériájában. *Önálló, szuverén alkotó valahány. Tíz-nyolc év, hogy közösen, egymást segítve, egymástól tanulva dolgoznak. Mára valamennyiük megtalálta egyéni hangját, a grafikának azt a válfaját, mely legalkalmasabb mondanivalója kifejezésére. Azt külön örömlátni, hogy munkájukra igényt tart a város, néhá-*

nyuk alkotásai a nagyobb nyilvánosság előtt is ismertté váltak. (Gondolok itt elsősorban plakátterveik megvalósulásaira; arra, hogy a Szegeden megjelenő gyermekirodalmi folyóirat, a Kincskereső egy számát ez a kollektív illusztrálta; s hogy egyik tagjuk készítette a novemberi lapszám illusztrációját is.)

„Mostani tárlatuk „fiókjai” nem az elkülönülést hangsúlyozzák. Hanem éppen a sajátos grafikai nyelvet, az egységesség jellemző motívumait erősítik. Tóth János szociografikus töltésű, a mindennapi perifériáját vallató ceruza- és tollrajzai kritikus látletek mind gazdagabb grafikai előadómódban. Némi groteszk felhang is keveredik rajzaiba, s egyre több bennük a gondolat töltés is. Czako János monoptipiai igen következetes és kicérlelt. Egyaránt épít a montázstechnikára, s motívumainak szín- és felületjátékai, egymásra kopírozott jelei az élmények sajátos rétegződésére is utalnak. Legfőbb erőnye éppen a motívumteremtésben, a jelalkotásban van. Szekeres Ferenc megvalósult plakátjait állította ki. Mindannyian emlékezhetünk a televízió Mi és ti című vetélkedőjének szellemes falragaszára, a jubileumi mártélyi tabor fotótechnikával készített plakátjára, a fotóklubok szegedi szalonjának jelre redukált emblémájára, s láthatjuk egy új munkáját is, a Molnár Dixieland megoldásokban gazdag fregoli-plakátját is. Zelmán Katalin linómetszetei közül a Lenn és fenn című kettős variáció a leginkább figyelemre méltó, s igen dekoratív a kecses táncosnő fázisokban eltolt formajátéka. Váradi Gábor két finom, csipkészerű rajzot mutat be. Bravúros felkészültségű grotesk mesevilágban kama-toztatja, ahol csodafa nő, lim-lomok zsúfolódnak, virágok ezreit termi a föld, repülő szerkezetek népesítik be az eget, s köztük különös figurák bolyonganak. Mráz János grafikai letisztult, igényes vonalkulturával lép meg bennünket. Sehol egy felesleges vonal, egy zavaró motívum. Szinte csontváz letisztított mondanivaló, feleszes szerkezetben. A továbblépés szempontjából is jelentős lehet a Széchenyi Zsigmond emlékére készített lapja, a grafika és a fotó szembesítése. Palásthy Klára egy izgalmas, egy szarkasztikus historizáló, szellemes sorozatot készített A lovag élete, álma, ébredése címmel. E felülethátásokra is építő képsor mellett a Viki-kingek vibráló feszültségű linója is meglepő érettségről, problémaérzékenységről tanúskodik.

Meszlényi László

Tandi Lajos

A zenei világnap hangversenyei

„Pace, pace” szállt a fohász Tóth Maria—Leonora ajkáról, aki a zaklatott Váradi-hónó békevágyát szárnyaló szépen énekelte mindazoknak, akik a zenei világnap előestéjén, ezen a csopereszo, nyárbuszúzó, öszrekeszönő estén kíváncsiak voltak a toulouse-i énekversenyre készülő fiatal művésznőre. Hadd ápolja ő, és a többi kitűnő művész, aki a zenei világnap rendezvényein pódiumra lépett, azt a gyakran megrökkanó reménységet, hogy a zene mindenüvé eláradó és mindenhol érthető nyelve lehet azoknak az erőknek, melyek biztosítják tényegyetett földgolyónk óhajtott jövőjét, a Főiskolai Tagozat KISZ-szervezetének rendezésében Tóth Maria Szecsődi Ferenc hegédűművész és Kerek Ferenc zongoraművész társaságában mutatta be műsorát.

Mindazok, akik Tóth Maria fejlődését az utóbbi öt esztendőben figyelemmel kísérték, örömmel nyugtázták, hogy jól kamatoztatja tehetségét, hogy olyan énekes-ideált követ, melynek fő összetevői (Kodály szavait némileg módosítva): a kiművelt fej, kiművelt szív és kiművelt gége. Rendkívül nehézű és több évszázadot reprezentáló műsorából a Bergdal és a Leonóra-ária tetszett a legjobban, és ez öröm, mert bizonyosság arra, hogy a dal mikrovilágában és a drámai hősnő nagyformátumú megjelenítésére egyaránt rendelkezik eszközökkel. Éneken csak ritkán érezhető, hogy szakmai gondok is vannak a világon, a későbbiekben a hangzók és a dinamikai fekvések további ki-egyenlítése révén még ez a „ritkán” is bizonyára el fog tűnni. Kerek Ferenc mu-

zikusji erőnye kísérő szerepben is rendre előtűntek. Mondanom sem kell, hogy első sorban a daloknál, ahol a közreműködés igazán pianista feladat, de helyült a zenekari letétek átírataiban is. Talán csak a barokk vonószekerek zongorán való megjelenítésének lehetőségein kell még tovább töprengenie. Szecsődi Ferenc a virtuozok nemzetiségéből való. A vezérszületet tehetségén túl vonzóerejének titka nyilván az, hogy amit csinál, neki is örömet okoz. Így aztán általános és közös örömmel hallgattuk két műsorszámát, ahol a virtuozitás egyre eragadóbb lendülettel párosult. Az Ernst variációknál már már úgy tűnt, mintha nem is egy mosolygós fiatalember, hanem egész kis csapat muzsikált volna.

A zenei világnaphoz méltó demonstrációs jelenség volt a szovjet Alekszander Kramarov és Pál Tamás együttműködésük október 1-én, a Bartók Béla Művelődési Központ pódiumán. A koncert méltatása előtt azonban szólnunk kell a terem akusztikai viszonyairól, melyek nem először adnak panaszra okot. Nyilván a száraz, csengésben szegény teremhang az oka, hogy művészeink nehezen találtak magukra a pódiumon. Így volt ez Terebessy Évánál, aki Händel Alleluját kevés kontrasztal, túlzott lágyággal énekelte, de különösen meglepett, hogy a kitűnő művésznő Schubert: Pásztor a sziklán című művében érezhetően nehezen tudta kitölteni a rábizott zenei kereteket, és így produkcióját — sok részlettség ellenére — nem éreztük teljesen meggyőzőnek. Az akusztika hatására vonatkozó gyanakvadásunkat erősíti az a tény, hogy ezúttal Török János klarinét-

hangja sem volt oly gömbölyűen csengő, mint ezt tőle megszoktuk, ezért most a perfekt zenei megoldásokon túl a hang szépségével kevésbé tudott hatni.

Alekszander Kramarov remekesességei igazán csak a műsor második felében bontakoztak ki. Fel kell azonban tételoznünk, hogy hangja eie-ve nem az a fajta dús matéria, mely könnyedén iveli át a légköbmetereket, és a beethoveni muzsikáról való felfogására is bizonyos visszafogottág jellemző. Az Esz-dúr szonátában Pál Tamás volt az, aki (kivált a második tételben) emlékezetesen tárta fel a 18. és 19. század fordulóján álló Beethoven démonokkal-angyalokkal népes világát.

Grieg c-moll szonátája azonban nagyszerűen sikerült. Itt a két remek muzsikusi már feszültségkülönbség nélkül, a teljes nézetazonosság párhuzamában bontotta ki a közönség jórésze előtt ismeretlen mű szépségeit: már nem két előadót, hanem egyetlen magávalragadó zenélést hallottunk. Most derült ki, mennyi szín van Kramarov palettáján: romantikus patosza, az északi terek tágas dimenziója, népdal huncutsága, románc otthonhangulata, és mindez a tévedhetetlen technika eszköztárával.

A koncert zárószáma (White szerzeménye), és a ráadásként játszott két ragtime a humor és könnyedség irányában lazította fel a nehezebb lépésű főműsört, és ez a (talán a King's Singers által kezdeményezett) gesztus azt kívánja bizonyítani, hogy a zenét ma már nem műfaja, hanem minősége szerint illik rangsorolni.